

Vertybės

lietuvių ir lenkų kalbų
pasaulėvaizdyje

Wartości

w językowym
obrazie świata
Litwinów i Polaków

Vertybės

lietuvių ir lenkų kalbų
pasaulėvaizdyje

Wartości

w językowym
obrazie świata
Litwinów i Polaków

I

Teorinės prielaidos ir interpretacijos
Problemy teoretyczne i interpretacje

Sudarė / Opracowały

KRISTINA RUTKOVSKA

STANISŁAWA NIEBRZEGOWSKA-BARTMIŃSKA

Leidiny s varstytas Filologijos fakulteto taryboje
ir rekomenduotas publikavimui 2020-07-02,
Protokolo Nr. (1.2E) 180000-TP-8.

Recenzentai / Recenzenci

Prof. *Alozas Gudavičius* (Šiaulių universitetas, Šiauliai)
Prof. *Aleksandra Niewiara* (Silezijos universitetas, Katowicai)
Prof. *Maciej Rak* (Jogailaičių universitetas, Krokuva)
Doc. *Barbara Dvilevič* (Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas)

Rėmėjai / Sponsorzy

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Wilnie

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-07-0552-0 (spausdinta knyga, bendras)
ISBN 978-609-07-0553-7 (spausdinta knyga, 1 dalis)
ISBN 978-609-07-0457-8 (skaitmeninis PDF, bendras)
ISBN 978-609-07-0458-5 (skaitmeninis PDF, 1 dalis)

© Kristina Rutkovska, 2020
© Stanisława Niebrzegowska-
Bartmińska, 2020
© Vilniaus universitetas, 2020

Turinys / Spis treści

Pratarmė / Wstęp ... 7

Naglis KARDELIS	13
Znaczenie języka ojczystego w pielęgnowaniu wartości i kształtowaniu osobowości: aspekt filozoficzny / Gimtosios kalbos svarba vertybių puoselėjimui ir asmenybės ugdymui: filosofinis aspektas	
Jerzy BARTMIŃSKI	24
Kultūrinė lingvistika: teorinės prielaidos ir metodai. DARBO definicijos <i>Slavų ir jų kaimynų aksiologiniame leksikone (LASiS)</i> pavyzdys / Założenia i metody lingwistyki kulturowej – na przykładzie definicji PRACY w <i>Leksykonie aksjologicznym Słowian i ich sąsiadów (LASiS)</i>	
Stanisława NIEBRZEGOWSKA-BARTMIŃSKA	46
Apie kultūrinį konceptų eksplikaciją / O eksplikacji konceptów kulturowych	
Irena SMETONIENĖ	70
Pojęcie wartości w litewskim językowym obrazie świata / Vertybių samprata lietuviškame pasaulėvaizdyje	
* * *	
Bronė STUNDŽIENĖ	81
Lietuvių kultūrinis kraštovaizdis folklore vertybiniu aspektu / Litewski krajobraz kulturowy w folklorze – aspekt aksjologiczny	
Kristina RUTKOVSKA	102
Wartości ludowe i sposoby ich odczytania. Tekst gwarowy na warsztacie etnolingwisty / Liaudies vertybės ir jų tyrimo būdai. Tarminis tekstas etnolingvistų akimis	
Jūratė PAJĖDIENĖ	134
Vertybių sistemos raiška XX a. II pusės žemaičių kasdienybės diskurse / Przejawy systemu wartościowania w dyskursie codzienności Żmudzinów z II połowy XX w.	

Aušra ŽIČKIENĖ, Kristina SYRNICKA	163
Lietuvių ir Vilniaus krašto lenkų laidotuvių giesmės: repertuaro bendrieji bruožai ir raidos tendencijos / Litewskie i polskie pieśni pogrzebowe na Wileńszczyźnie: ogólne cechy i tendencje rozwoju repertuaru	
Irena FEDOROWICZ, Kinga GEBEN.	189
Wartości Polaków litewskich w tekstach poetyckich Gabriela Jana Mincewicza / Lietuvos lenkų vertybės Gabrielio Jano Mincevičiaus poetiniuose tekstuose	
* * *	
Marta NOWOSAD-BAKALARCZYK	209
O kategorii płci i rodzaju w polszczyźnie / Apie lyties ir giminės kategoriją lenkų kalboje	
Vilija SAKALAUSKIENĖ	229
ŽMOGAUS vaizdinys vakarų aukštaičių kauniškių šnektų rašytiniuose šaltiniuose: sisteminių ir tekstinių duomenų analizė / Obraz CZŁOWIEKA w źródłach pisanych gwar zachodnioaukstockich kowieńskich: dane systemowe i tekstowe	
Vilija RAGAIŠIENĖ	246
Sposób postrzegania człowieka w <i>Słowniku południowych gwar południowo-aukstockich</i> / Žmogaus paveikslas <i>Pietinių pietų aukštaičių šnektų žodyne</i>	
* * *	
Marius SMETONA, Anželika SMETONIENĖ.	277
Sąvokos ŽEMĖ genezė / Geneza pojęcia ZIEMIA	
Joanna SZADURA	287
<i>Ogieniaszku, Zyguncie! Tyś gość i ja gość...</i> Konceptualizacja ognia jako istoty żywej w polskiej kulturze ludowej. Analiza etnolingwistyczna / <i>Ugnele, Žygimantai! Tu svečias ir aš svečias...</i> Ugnies kaip gyvos būtybės konceptualizavimas lenkų liaudies kultūroje. Etnolingvistinė analizė	
Birutė JASIŪNAITĖ, Jelena KONICKAJA.	303
Lietaus metaforos lietuvių ir rusų poezijoje / Metafory deszczu w poezji litewskiej i rosyjskiej	
* * *	
Karolina SLOTVINSKA, Kristina RUTKOVSKA	326
Lietuviškas MOTINOS paveikslas remiantis anketinių apklausų duomenimis / Litewski obraz MATKI w świetle danych ankietowych	
Loreta VAIČIULYTĖ-SEMĖNIENĖ	337
DRAUGO konceptas publicistikoje / Koncept PRZYJACIELA w publicystyce	

Beata ŻYWICKA	366
Konceptualizacja NARODU we współczesnym polskim dyskursie publicznym / TAUTOS konceptualizacija dabartiniame lenkų viešajame diskurse	
Marta HARTENBERGER	389
Obraz POLAKA w świetle tekstów medialnych kreowanych w przestrzeni internetowej przez mieszkańców krajów sąsiednich / LENKO paveikslas gretimų šalių gyventojų kuriamuose internetinių medių tekstuose	
* * *	
Monika BOGDZEVIČ	404
Między wstydem a lękiem. Przegląd wybranych modeli kognitywnych WSTYDU w języku litewskim (na podstawie danych tekstowych i leksykograficznych) / Tarp gėdos ir baimės. Pasirinktą GĖDOS kognityvinių modelių lietuvių kalboje apžvalga (remiantis tekstiniais ir leksikografiniais duomenimis)	
Irena SNUKIŠKIENĖ	416
TIESA kalboje: tekstinių duomenų analizė / PRAWDA w języku: analiza danych tekstowych	
Damian GOCÓŁ	433
Pamięć ujętykowiona w relacjach osób w okresie średniej dorosłości / Vidutinio amžiaus žmonių prisiminimai: atminties įkūnijimas kalboje	
Sara AKRAM	446
Dolina Pankisi i jej wartości w reportażu <i>Wszystkie wojny Lary</i> Wojciecha Jagielskiego / Pankisi slėnis ir jo vertybės Wojciecho Jagielskio reportaže <i>Visi Laros karai</i>	
Apie autorius / O autorach	461